

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1944 kl. 12 m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion om modernisering av almanackans namnlängd.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 263, har herr *Lindström* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder för en modernisering av almanackans namnlängd.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt yttrande över motionen från kungl. svenska vetenskapsakademien. Dess yttrande är fogat som bilaga till utskottets utlåtande.

Utskottet, som i annat sammanhang förordat författningsbestämmelser, som skola göra det möjligt för dopförrättare och kyrkobokförare att vägra godkänna stötande eller löjeväckande förnamn, ansluter sig till motionärens åsikt att almanackans namnlängd bör moderniseras. Fortfarande hämtas kanske de flesta förnamn ur almanackan, men i dess namnlängd, som sist översågs år 1900, kvarstå åtskilliga namn, som numera knappast väljas. Där- emot saknas i namnlängden många nyare namn, som mycket väl kunna ersätta dem, som kommit ur bruk. Riksdagen förelades år 1936 samma fråga, som upptagits av motionären, genom en motion i andra kammaren, nr 284, av herr *Back*. Motionen hänvisades till andra kammarens femte tillfälliga utskott, som tillstyrkte densamma. Kammaren avlog emellertid utskottets hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet med 85 röster mot 77. Vetenskapsakademien intog vid ovannämnda tillfälle liksom nu en positiv hållning till förslaget om en översyn av almanackans namnlängd. Det synes också utskottet att goda skäl finnas för en sådan åtgärd, och utskottet ansluter sig helt till de riktlinjer för översynen, som angivits av vetenskapsakademien. Utskottet hemställer sålunda,

att första kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder för en modernisering av almanackans namnlängd.

Stockholm den 22 mars 1944.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström**, *Leander, Einar Persson, Arrhén**, *Lindblom, Fahlander* och *Lodenius*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga.

Till Första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 11 februari har vetenskapsakademien anbefallts att så skyndsamt som möjligt och senast den 15 mars 1944 till första kammarens första tillfälliga utskott inkomma med yttrande med anledning av herr Rickard Lindströms motion nr 263 om modernisering av almanackans namnlängd.

Med anledning härav har vetenskapsakademien inhämtat yttrande av sina ledamöter professor Gunnar Rudberg och professor H. S. Nyberg, vilket yttrande här bifogas i bestyrkt avskrift. Vetenskapsakademien har biträtt det samma. Under åberopande av vad däri anförts får vetenskapsakademien sålunda tillstyrka, att, med de förbehåll som angivits i nämnda yttrande, en översyn av almanackans namnlängd äger rum och att under sakkunnig ledning namn borttagas, som nu kunna anses föråldrade och försvunna eller på väg att försvinna ur bruket, och i deras ställe andra insättas, som faktiskt allmänt användas.

Stockholm den 10 mars 1944.

På Kungl. Vetenskapsakademiens vägnar:

TORSTEN CARLEMAN.

Arne Westgren.

Avskrift.

Till Kungl. Vetenskapsakademien.

Anmodade att avgiva yttrande om en av herr Lindström i riksdagen väckt motion angående modernisering av almanackans namnlängd få undertecknade vördsamt anföra följande.

Almanackans gamla namnlängd, som var gällande t. o. m. år 1900, var ett arv från den katolska kyrkan och grundade sig på en religiös princip: varje dag på året var helgad åt en biblisk person eller ett katolskt helgon och ställd under dess beskydd. Genom den reform, som första gången kom till uttryck i 1901 års almanacka, bröts denna princip och namnlängden sekulariserades. Därmed var grunden lagd till en ny typ av namnlängd, nämligen ett allmänt namnregister till vägledning vid namngivning. Principen genomfördes dock icke konsekvent, och många av de gamla helgonnamnen bibehöllos, även sådana som sällan eller aldrig förekomma som verkliga namn. Man kan sätta i fråga, huruvida denna kompromiss var lyckad, och om det under sådana förhållanden icke hade varit klokare att behålla den gamla namnlängden som ett vördnadsvärt dokument från en gångens tid. Men då nu den gamla principen en gång är bruten, tala många skäl för att steget bör tagas fullt ut och almanackans namnlängd förvandlas till ett verkligt register över de vanligaste och mest brukliga förnamnen i vårt språk. Erfarenheten har visat, att allmänheten är i stort behov av vägledning vid namnval, och almanackan, som icke torde saknas i något svenskt hem, är väl lämpad för ändamålet. Vi få därför tillstyrka, att en översyn äger rum och att under sakkunnig ledning namn borttagas, som nu kunna anses föråldrade och försvunna eller på väg att försvinna ur bruket, och i deras ställe andra insättas, som faktiskt allmänt användas. Dock är det icke önskvärt att rena modenamn upptagas, utan endast sådana namn som kunna förväntas bli bestående i bruket. Införande av namndubletter, såsom motionären föreslagit (Magnus-Måns, Birgitta-Birgit-Brita-Brit osv.), anse vi icke böra ifrågakomma.

Följande dagar anse vi böra vara undantagna från reformen:

1) Alla dagar som ha anknytning till det levande kyrkoåret: Kyndelsmässodagen den 2 februari, Jungfru Marie bebådelses dag den 25 mars, Johannes Döparens dag den 24 juni, Allhelgonadagen den 1 november och Juldagen den 25 december ävensom Martin Luther den 10 november; tveksam kan man ställa sig beträffande Menlösa barns dag den 28 december, då nu gällande evangeliebok har tagit bort firandet av detta bibliska minne från Annandag jul och endast låter det spela en undanskymd roll på Söndagen efter jul, vartill kommer att benämningen numera för stora delar av vårt folk icke är fullt förståelig;

2) årets sista dag, för vilken benämningen Sylvester har blivit traditionell och rotfäst även i litteraturen.

Uppsala den 29 februari 1944.

Gunnar Rudberg.

H. S. Nyberg.

Rätt avskrivet intyga:

Elsa Pihl.

B. S. Nordin-Pettersson.